

С подкрепата на Столична община

НЧ „Искра -1964“

МАНДОЛИННИТЕ ОРКЕСТРИ – КУЛТУРНА ТРАДИЦИЯ НА СТОЛИЦАТА

Читалище „Искра - 1964“

София 2021

МАНДОЛИННИТЕ ОРКЕСТРИ – КУЛТУРНА ТРАДИЦИЯ НА СТОЛИЦАТА

Брошура

Читалище „Искра - 1964“

София 2021

Брошурата е изготвена по проект „С мандолини през годините“ на читалище „Искра – 1964“. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Столична община, Направление „Нематериално културно наследство и културни традиции на столицата“ на Столична програма „Култура“.

За повече информация: <https://www.facebook.com/mandoliniSofia>

Автор: Лора П. Георгиева

Заглавие: Мандолинните оркестри - културна традиция на столицата

Брошура

Българска

Първо издание

Илюстрирана.

Дизайн и художествено оформление: Лора П. Георгиева

На корицата - картината на Пиер Шарл Комте „Жена край прозорец с мандолина“

© Лора Петрова Георгиева

ISBN 978-619-188-724-8

Издава: Читалище „Искра - 1964“, София 2021

E-mail: loraned@gmail.com

НАЧАЛОТО

*Първият мандолинен оркестър в София с диригент
Атанас Ковачев - 1906 г.*

социал-демократическа партия (тесни социалисти). Участвал е в урежданите от партията работнически вечери. Диригент е Атанас Ковачев, тогава ученик в Софийското народно музикално училище, което завършва през 1908 г. Веднага след това Атанас Ковачев заминава за Одеса, където постъпва с изпит направо във втори курс на диригентския отдел в Императорската консерватория. Дипломира се през 1911 г. със звание капелмайстор (маестро).

Впоследствие са създавани мандолинни оркестри от Дерменджиев и Черкезов, но животът им е бил краткотраен. Мандолини звучат ежеседмично и в ефира на Радио София от 1936 г. до 1944 г. в изпълненията на живо на Софийския мандолинен квартет, просъществувал от 1931 г. до 1944 г.

Мандолинните оркестри са художествена практика и културна традиция на гр. София вече 115 години. Мандолината навлиза в българските земи от Европа още в средата на XIX в. Първите мандолинни оркестри в страната възникват в края на XIX и началото на XX в. Мандолината присъства осезаемо като инструмент в културния живот на столицата още в самото начало на XX в. В периодичния печат от първото десетилетие откриваме обяви за издадени сборници с ноти за мандолина от български и чуждестранни композитори, а през 1907 г. откриваме и първия „Учебник по мандолина“ от Н. А. Милошев.

Първият мандолинен оркестър в София е създаден през 1906 г. към Българската работническа

НАЙ-ГОЛЕМИЯТ МАНДОЛИНЕН ОРКЕСТЪР

Първи самостоятелен концерт 1943 г.

Най-големият мандолинен оркестър в София през миналия век е този към Профсъюзния дом на културата „Георги Димитров“. Той достига в определени моменти до над 70 души състав. Основан е през 1940 г. от Асен Димитров Арсов, който е негов диригент до 1985 г., и просъществува до 1994 г. с диригент Иван Маслев.

Оркестърът активно участва в културния живот не само на столицата, но и в страната. Освен концерти по повод всякакви тържествени случаи, той редовно се явява на национални и местни фестивали и конкурси, където печели и златни ме-

дали. След 1966 г. оркестърът започва своите чести турнета и в чужбина, където също участва в конкурси и фестивали. През 1974 г. печели златен медал на конкурса в гр. Керкраде, Холандия, а през 1976 г. – златен медал на конкурса в гр. Фалкенщайн, ФРГ. Репертоарът на оркестъра включва широк диапазон от стилове и жанрове. Обхваща леки класически произведения, музика и песни на различни народи, но също и творби от съвременни български композитори и дори филмова музика. Известният наш композитор Никола Атанасов подкрепя оркестъра с аранжimenti и оригинални композиции.

Оркестърът преди концерт в зала България 1986 г.

Мандолинният оркестър към ПДК „Г. Димитров“ на концерт със солисти 1954 г.

Фигурата на Асен Димитров Арсов изпъква като основна и особено активна в делото на мандолинните оркестри в София. Завършил Търговска гимназия в София, той е бил силно увлечен по музиката – учи китара и мандолина, кара курсове и учи цигулка при преподаватели в Музикалната академия. Още през 1930 г., на 17-годишна възраст, създава школа за мандолина и китара и малък оркестър към читалище „Роден край“. Към средата на 30-те години на XX в. създава мандолинен оркестър към Организацията на железничари и моряци, а през

1940 г. с част от музикантите създава втори

оркестър към благотворително дружество „Добродетел“, който покъсно преминава към Профсъюзния дом на културата „Георги Димитров“.

Паралелно Асен Димитров основава школи и мандолинни оркестри към различни училища, към предприятие „Фортуна“, към Клуба на гръцките политемигранти, към Завода за металорежещи машини и т.н. Също така той активно подкрепя други мандолинни оркестри в столицата и страната с репертоар и помощ в организирането на турнета в чужбина.

Мандолинен оркестър „София“ с диригент Асен Димитров 1995 г.

След средата на 80-те години Асен Димитров продължава да води свой мандолинен оркестър, кръстен през 1990 г. „София“, като през 1998 г., на 85-годишна възраст, предава диригентската палка на дъщеря си Лидия Димитрова. Тя продължава дейността на оркестъра, съчетавайки я с тази на водения от нея Хор на софийските учителки, до кончината си през 2014 г. С Лидия Димитрова оркестърът гостува в редица страни и участва във фестивали в гр. Логроньо (Испания), Париж (Франция), Будапеща (Унгария), Ниш (Сърбия), Братислава (Словакия) и др.

Мандолинен оркестър „София“ с диригент Лидия Димитрова на концерт в зала България 2001 г.

ДРУГИ МАНДОЛИННИ ОРКЕСТРИ

Мандолинният оркестър към Организацията на българските железничари и моряци 1938 г.

През миналия век съществуват и множество други мандолинни оркестри в София. Приблизително толкова дълго, колкото оркестъра към ПДК „Г. Димитров“, просъществува и мандолинният оркестър към Профсъюзния дом на културата на транспортните работници. Основан през 1935 г., той продължава дейността си докъм края на 80-те години на миналия век. В него се сменят няколко диригенти като Марин Цачев, Асен Сталев Димитров, Никола Янев, Борислав Георгиев Кисъов, а след 1964 г. до края го води Цвятко Цачев.

Мандолинният оркестър към ПДК на транспортните работници с диригент Цвятко Цачев празнува 50-годишнина.

Втори по големина мандолинен оркестър в столицата е този към Дома на културата към Градски кооперативен съюз – София, който е основан през 1958 г. към Трудово-производителна кооперация „Хигиена“. Първо диригент става Цвятко Цачев, а през 1965 г. диригентската палка поема професионалистът Никола Казасов. През 1971 г. оркестърът преминава към Дома на културата към ГКС – София. През 1978 г. печели златен медал на фестивала на самодейните оркестри в гр. Керкраде, Холандия. По това време оркестърът наброява 50 души състав. През 1979 г. участват в международен фестивал на плектрумните оркестри в Италия, записват плоча с Балкантон и гостуват в телевизионното предаване „Художествена самодейност“. Просъществува до 1991 г. под диригентството на Никола

Казасов.

Известни са ни още мандолинни оркестри към редица читалища, към Електрокарен завод „6-ти септември“ (с диригент Богдан Везенков), ДТП „Булгарплод“, Ветпромснаб (с диригент Цвятко Цачев), Столично предприятие „Хигиена“ (с диригент Иван Маслев), Младежки дом „Средец“ и др. След 1989 г. се формират и нови оркестри като „Орфей“ с диригент Петър Панов, „Млади сърца“ с диригент Злати Златев, „Прима визионе“ с диригент Силвия Статкова и др.

„СОФИЙСКИ МАНДОЛИНИСТИ“

Основна роля в издигането на мандолинния оркестър в България и конкретно в столицата до професионално ниво играе фигурата на Иван Маслев. Той започва да свири през 1950 г. в мандолинния оркестър към ПДК „Георги Димитров“ на китара, по-късно и на мандолина. През 1960 г., вече с висше музикално образование и на щат като обоист в Националната ни опера, той е поканен да поеме мандолинния оркестър към СП „Хигиена“, създаден 1954 г. Дейността на този оркестър начело с него продължава до 1989 г.

През 60-те години на миналия век Иван Маслев създава „Софийски мандолинисти“, за да съпровожда на професионално ниво солисти-певци в записи на Балкантон и БНР. През 1973 г. оркестърът е във Виена, Австрия, за записа с английската компания „Декка“ на руски народни песни със солист Николай Гяуров и хор „Кавал“. Обработките и аранжиранията за оркестъра са на Иван Маслев. През 1983 г. формацията записва за Балкантон двоен албум с италиански канцонети със солист Румен Дойков по аранжиранията на Иван Маслев и неговия син Пламен Маслев. В края на 80-те започват подготовка по записа на руски народни песни със световноизвестния ни бас Борис Христов,

но заболяването му го осуетява. Този запис е реализиран с известния ни баритон Сабин Марков през 1993 г. Обработките и аранжиранията са на Иван и Пламен Маслеви. Оркестърът реализира и турнета в чужбина (1993 - 1994 г.) с известни наши и чуждестранни солисти.

Днес в София съществува един мандолинен оркестър с диригент Пламен Маслев, който е приемник на оркестрите „София“ на Никола Казасов, „София“ на Асен и Лидия Димитрови, „Прима визионе“ на Силвия Статкова, „Софийски мандолинисти“ на Иван Маслев. Музикантите в него са хора, които са свирали в повечето софийски мандолинни оркестри и още помнят тяхната история. Включват се и млади хора, потомци на оркестрантите или гости от Музикалното училище и Академията. Пламен Маслев обогатява репертоара на оркестъра и камерните му формации с произведения в професионално изработени от него аранжimenti в различни жанрове. На концертите звучат популярни инструментални пиеси, италиански канцонети, руски романси, пиеси от оригиналния репертоар за мандолина, български народолюбиви и възрожденски песни, стари градски песни и много други.

Оркестърът и камерните му формации се включват активно в дейността на читалище „Искра - 1964“ - в неговите празнични програми по културния календар, в концертите по изпълнявани проекти, в събитията на литературния клуб „Живи думи“, като гости на различни събития по покана на други организации и др. Организират се и самостоятелни концерти в София и страната.

Мандолинният оркестър „Прима визионе“ към НЧ „Искра - 1964“ на Коледния концерт в зала „Асен Златаров“ в БИАД 2018 г.

Всеки е поканен да се включи в дейността на оркестъра като изпълнител, публика или почитател!

Актуална информация можете да следите на Фейсбук страницата на оркестъра -

<https://www.facebook.com/MOPlamenMaslev>

на сайта на читалището - <http://iskra-bg.eu/>

и Фейсбук страницата на читалището (Народно читалище "Искра - 1964") -

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100057354464009>

на Фейсбук страниците и групите на проектите:

Проект „Любими песни от миналото за настоящето“ с група „Културни дейности в златната възраст“

и страница с група „С мандолини през годините“.

Архивни видео и аудио записи на мандолинни оркестри в София можете да видите и чуете на Ютюб канала „Мандолинни оркестри Архив“.